

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.อมร รัชศาสตร์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕/๒๕๕๖

วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย

สรุปข้อเท็จจริง

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยเมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๓ โดยมีคณะกรรมการบริหารทั้งสิ้น ๑๓ คน

๒. พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยมีหนังสือที่ สปต. ๐๐๒๕.๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๔ เรื่อง การประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยในที่ประชุมมีมติ สรุปได้ ดังนี้

๒.๑) เลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพิ่มเติมตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองให้ดำเนินการและแจ้งว่า นายประพนธ์ จันทร์โพธิ์เตี้ย ขอลาออกจากกรรมการบริหารพรรค ตั้งแต่วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๔

๒.๒) การเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อบังคับพรรค จำนวน ๒๕ ข้อ

๒.๓) ให้เปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค โดยยกเลิกทั้งหมด

พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยได้ส่งรายงานการประชุมและการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อบังคับต่างๆ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรับรอง

๓. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบการดำเนินการจัดประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ของพรรคสังคมนิยมไพไทยดังกล่าวแล้วพบว่า การประชุมใหญ่วิสามัญดังกล่าวไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค และมีจำนวนน้อยกว่า ๑๐๐ คน

ดังนั้นการประชุมใหญ่วิสามัญพรรคสังคมนิยมไพไทยดังกล่าว จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖

คณะกรรมการบริหารพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ เมื่อไม่ดำเนินการให้ถูกต้องก็เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๕ ให้สั่งยุบพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย

๔. ศาลรัฐธรรมนูญมีมติรับเรื่องไว้พิจารณาเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ และแจ้งให้คู่กรณีทราบ เพื่อส่งคำชี้แจงต่อไป

๕. เมื่อวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๕ นางสาวอรุมา ช่างยันต์ หัวหน้าพรรคได้มีหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า ภายในพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยมีปัญหาในการบริหารงานซึ่งในการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ นางสาวอรุมา ช่างยันต์ หัวหน้าพรรค แพ้มติในที่ประชุมซึ่งตนไม่เห็นพ้องด้วย และถูกปิ่นเกลียวจากสมาชิกในพรรค ครั้นตนจะขอเพิกถอนมติในที่ประชุมใหญ่ก็ยังไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากนายทะเบียนพรรคการเมืองยังมีได้ตอบรับหรือปฏิเสธการเปลี่ยนข้อบังคับพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ แต่อย่างไร แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองกลับนำเรื่องร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยยุบพรรค จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและกำหนดนัดพิจารณาครั้งแรกตามความในข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒ วรรคแรก ต่อไป

๖. พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๖ สรุปได้ว่า ในการตรวจสอบองค์ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ได้พบว่าองค์ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ มีจำนวนสมาชิกมาประชุมไม่ครบองค์ประชุมไม่ต้องด้วยข้อบังคับพรรค พุทธศักราช ๒๕๕๓ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว จึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้วินิจฉัยเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่ซึ่งมาประชุมไม่ครบองค์ประชุม

คณะกรรมการบริหารพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยแจ้งการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมคณะกรรมการบริหารพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย ตลอดทั้งการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับนโยบายและข้อบังคับพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้วตามมติที่ประชุมใหญ่ของพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปี พุทธศักราช ๒๕๕๔, ๒๕๕๕ และตามมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ

ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ ไว้แล้ว แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้สั่งยับยั้งและชะลอเรื่องการตอบรับการเปลี่ยนแปลงไว้อีก การกระทำของนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย เป็นการปฏิบัตินอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดไว้ เป็นการย่นหรือขยายระยะเวลาซึ่งกฎหมายรับรองไว้ เป็นเหตุให้พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยได้รับความเสียหายเดือดร้อน ต้องรอการตอบรับการเปลี่ยนแปลงตามคำขอเรื่อยมาและไม่อาจมายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญในเวลา ก่อนนี้ได้ พร้อมทั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า

ก. ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗ และมาตรา ๒๖๘ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖ วรรคแรกและวรรคสอง และมาตรา ๒๘ ประกอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ ขอให้เพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ว่าด้วยการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย และมติที่ประชุมใหญ่สามัญที่ ๑/๒๕๕๔ ของพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยทั้งหมด

ข. ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗ และมาตรา ๒๖๘ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖ วรรคสอง มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๓๓ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ ขอให้รับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย นโยบาย และข้อบังคับพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย ตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี พุทธศักราช ๒๕๕๔, ๒๕๕๕ และมติที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ ของพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยด้วย

๓. พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย ยื่นคำร้องฉบับที่ ๑ (ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๖) และฉบับที่ ๒ (ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๖) สรุปได้ว่า ขอขยายเวลาสั่งประทับรับคำร้องไว้พิจารณาไปอีก ๗ วัน นับแต่วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๖ และขอขยายกำหนดนัดพิจารณาให้กำหนดวันนัดพิจารณารั้งแรกเป็นวันนัดพร้อมเพื่อสอบถามประเด็นคดีและรูปคดีแต่ละฝ่ายในการจะนำสืบพยานรวมทั้งในคำแถลงขอให้เรียกคณะกรรมการบริหารพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย ว่า “ผู้ร้องแย้ง” หรือ “ผู้ร้องสอด”

๔. พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย โดยนางสาวอรอุมา ช่างยันต์ หัวหน้าพรรค และนายพร สาวิสิทธิ์ ทนายความได้ยื่นคำร้องอีกครั้งในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ สรุปได้ว่า ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณากำหนดวันนัดพิจารณาคดีครั้งแรกเป็นวันสืบพยานของผู้ร้อง

๕. วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ
สรุปได้ดังนี้

กรณีที่ผู้ถูกร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๔
และมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ ของพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย และสั่งให้นายทะเบียน
พรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรค
สังคมนิยมประชาธิปไตย ตามมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๔ นั้น ได้ชี้แจงว่า การประชุมใหญ่
สามัญประจำปี ๒๕๔๔ มีมติเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรครวม ๘ ข้อ และเลือกตั้งคณะกรรมการบริหาร
พรรคชุดใหม่ จำนวน ๑๑ คน แทนชุดเดิมที่พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะเนื่องจากการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปตามข้อบังคับพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๔๓ แต่การตั้ง
คณะกรรมการฯ กลับมีจำนวนไม่ครบตามข้อบังคับพรรคฯ ข้อ ๒๖ ที่กำหนดให้คณะกรรมการบริหาร
พรรคมีจำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน แต่ไม่เกินสี่สิบคน นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้วไม่
ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่ได้รับความเห็นชอบจาก
คณะกรรมการบริหารพรรค ตามข้อบังคับพรรคฯ ข้อ ๑๐๕ และเห็นว่าหากจะพิจารณาตอบรับ
การเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ จะทำให้คณะกรรมการบริหารพรรคมีจำนวนไม่ครบ
ตามข้อบังคับพรรคฯ ประกอบกับคณะกรรมการบริหารพรรคที่พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะยังคงต้องอยู่
ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่านายทะเบียนพรรคการเมืองจะตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหาร
พรรคชุดใหม่ ตามข้อบังคับพรรคฯ ข้อ ๒๕ พรรคห้า จึงไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อการดำเนินกิจการ
ของพรรค จึงได้ชะลอการพิจารณาไว้ก่อนโดยให้พรรคไปดำเนินการเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรค
เพิ่มเติมให้มีจำนวนครบตามข้อบังคับพรรค

การประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๔ มีมติ
เปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคโดยยกเลิกทั้งฉบับ เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค จำนวน ๒๕ ข้อ และเลือกตั้ง
กรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้ดำเนินการ แต่การประชุมใหญ่
วิสามัญฯ ดังกล่าวนี้นั้น พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยได้ดำเนินการขัดต่อมาตรา ๒๖ ของพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ อันเป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมือง
ต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ต่อมาได้มีการจัดประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน
๒๕๔๔ ได้มีมติเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค จำนวน ๓๔ ข้อ และเลือกตั้งกรรมการ
บริหารพรรคเพิ่มเติม โดยพรรคอ้างว่าการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับ
พรรคฯ

การเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมมีการกระทำ ๒ ครั้ง คือ ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ และในคราวประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ เพื่อให้คณะกรรมการบริหารพรรคที่ได้ดำเนินการเลือกตั้งไว้ในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๔ มีจำนวนตามข้อบังคับพรรค ฯ ประกอบกับการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา จึงได้ชะลอการพิจารณาเพื่อตอบรับหรือไม่ตอบรับการพิจารณาคดีที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ ตามมาตรา ๓๓ ไว้ก่อน จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่ง ซึ่งได้พิจารณาเห็นว่า การชะลอการตอบรับการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคดังกล่าวข้างต้น ไม่เกิดความเสียหายต่อการดำเนินกิจการของพรรคสังคมประชาธิปไตยแต่อย่างใด เนื่องจากพรรคยังคงดำเนินกิจการต่อไปได้โดยใช้นโยบายพรรค ข้อบังคับพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรคเดิมต่อไปได้

อนึ่ง การพิจารณาเพื่อตอบรับหรือไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค หรือคณะกรรมการบริหารพรรค เป็นการดำเนินการตามนัยมาตรา ๓๓ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นคนละกรณีกับการไม่ดำเนินการตามมาตรา ๒๖ ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

๑. ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย เพราะการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ไม่ถูกต้อง

๒. ผู้ถูกร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ

(๑) เพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ว่าด้วยการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคสังคมประชาธิปไตยและมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ทั้งหมด และ

(๒) ขอให้รับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรค นโยบายและข้อบังคับพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี พุทธศักราช ๒๕๕๔, ๒๕๕๕ และมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ ของพรรคสังคมประชาธิปไตย

บทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๗ มาตรา ๒๖๘ และมาตรา ๑๔๕

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๖๕

๓. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕

๔. ข้อบังคับพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๖๕ ข้อ ๗๐ และข้อ ๑๐๕

ข้อพิจารณา

๑. ศาลรัฐธรรมนูญควรจะวินิจฉัยสั่งยุบพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองเพราะเหตุมีสมาชิกมาประชุมไม่ครบองค์ประกอบและองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรค จึงขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ตามมาตรา ๖๕ (๕) หรือไม่

๒. พรรคการเมืองควรมีสถานะได้รับทราบความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งเมื่อพรรครายงานการประชุมใหญ่ และขอตั้งกรรมการบริหารกับขอเปลี่ยนแปลงนโยบายและข้อบังคับพรรคโดยรวดเร็วพอสมควร หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีสิทธิชะลอไม่ตอบรับ แต่กลับนำข้อบกพร่องของพรรคมาร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรค

พิจารณาแล้วเห็นว่าแม้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ (๕) จะให้ยุบพรรคได้เมื่อพรรคมิได้ดำเนินการประชุมใหญ่ให้ถูกต้องตามมาตรา ๒๖ ได้ก็ตาม แต่เมื่อติดตามสภาพสังคมไทยแล้วเห็นว่าการประชุมพรรคหรือสมาคมหรือองค์การใดก็จะมี ความสับสนในเรื่ององค์ประชุม องค์ประกอบและคุณสมบัติหรือสิทธิของผู้เข้าประชุมอยู่เสมอ ในกรณีนี้ พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยแจ้งว่าในการประชุมวิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ มีผู้เข้าประชุม ๑๒๖ คน นับว่า ครบถ้วนและมีองค์ประชุมถูกต้อง แต่นายทะเบียนพรรคตรวจสอบภายหลังแล้วพบว่าไม่ครบถ้วนไม่ถูกต้อง ตามองค์ประกอบ มีผู้มีชื่อในการประชุมบางรายไม่ได้มาประชุมจริง ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคจริง รวมทั้ง ลงชื่อซ้ำซ้อน แต่คำฟ้องเองก็ไม่สามารถระบุได้ว่ามีผู้มีสิทธิเข้าประชุมกี่คนได้แต่สรุปว่าไม่ครบถ้วน

สำหรับกรณีการมีผู้เข้าประชุมครบหรือไม่เป็นปัญหาข้อเท็จจริง ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีหน้าที่ ต้องไต่สวนได้ให้มีความจริง จึงไม่มีหน้าที่ชี้ขาดในเรื่องนี้ แต่เป็นเรื่องที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) มอบให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง “ที่จะสืบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัย ชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น” เสียก่อนส่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ แต่ ปรากฏว่านายทะเบียนพรรคการเมืองกลับไปชี้แจงและขอมติจากคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียน พรรคการเมือง ดังปรากฏในรายงานการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๕ ข้อ ๓.๓ หน้า ๕ - ๑๕ ทั้งที่ไม่มีหน้าที่ตามกฎหมาย

แม้จากสำนวนและคำชี้แจงจะแสดงให้เห็นว่าพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยจะมีความอ่อนแอหลายประการ เช่น ขาดความสามัคคี ไม่ปฏิบัติตามข้อทักท้วงของหัวหน้าพรรคตามข้อบังคับพรรค การจัดประชุมไม่เรียบร้อย ต้องเรียกประชุมใหม่ ต้องขอให้เลิกมติของที่ประชุมครั้งก่อนๆ แม้การพิมพ์เอกสารก็ผิดพลาดบกพร่อง แต่สิ่งเหล่านี้ก็ไม่น่าจะเป็นสาเหตุให้ต้องยุบพรรค

การที่พรรคพยายามชี้แจงต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองก็แสดงให้เห็นว่าพรรคยังมีความปรารถนาจะดำรงอยู่ต่อไป การรายงานให้นายทะเบียนทราบในเรื่องต่างๆ จะสันนิษฐานว่าจงใจแจ้งเท็จย่อมไม่ชอบด้วยหลักกฎหมาย ทั้งในสามัญสำนึกถ้าพรรคเห็นว่าจัดประชุมโดยองค์ประชุมไม่ถูกต้อง พรรคก็มีทางเลือกที่จะจัดประชุมใหม่ โดยไม่บอกนายทะเบียนพรรคการเมืองจนกว่าจะทำให้ถูกต้องก่อน นายทะเบียนพรรคการเมืองก็ไม่มีโอกาสล่วงรู้และมาร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ อนึ่ง ในทางการบริหารเมื่อพรรคใดจัดประชุมไม่ถูกต้องครบถ้วน นายทะเบียนพรรคการเมืองก็ชอบจะทักท้วงขอให้จัดให้ถูกต้องแทนที่จะสั่งให้ชี้แจงเพื่อเอาผิด พฤติกรรมของนายทะเบียนพรรคการเมืองอาจจะเข้าข่ายบริหารงานโดยไม่เป็นธรรม (fair play) เมื่อพรรคเป็นฝ่ายแจ้งให้ทราบก่อนไม่ใช่ นายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นฝ่ายตรวจพบเอง

คำวินิจฉัย

โดยเหตุผลดังกล่าวเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญ และมีให้ศาลรัฐธรรมนูญกลายเป็นตรายางอัตโนมัติ จึงเห็นว่านายทะเบียนพรรคการเมืองควรให้โอกาสพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยได้ต่อสู้ อย่างเปิดเผยในเรื่องข้อเท็จจริง ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) เสียก่อนที่จะสั่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาสั่งยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ จึงเห็นควรยกคำร้อง ส่วนคำขออื่นของผู้ถูกร้องไม่จำต้องวินิจฉัย

ศาสตราจารย์ ดร.อมร รักชาติยศ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ